

Overzicht van corona gerelateerde activiteiten van Vilans

Zoals gevraagd sturen we je hierbij een beknopte samenvatting van de activiteiten die Vilans momenteel onderneemt om de sector van de langdurige zorg zo goed mogelijk te ondersteunen in deze tijd van crisis. In deze memo zetten we de activiteiten die reeds lopen op een rij en vullen we aan met welke onderzoeksactiviteiten wenselijk zijn om op te starten.

Op dit moment lopen -op hoofdlijn- bij Vilans de volgende corona-gerelateerde activiteiten:

1. Verzamelen en verspreiden van actuele kennis

Via de kennispleinen van Vilans en onze samenwerkingspartners verspreiden we kennis om actuele vragen van actuele antwoorden te voorzien. Dit doen we volgens de 4 V's: verzamelen, verrijken, valideren en verspreiden. Een indruk van de activiteiten op de kennispleinen:

- <https://www.vilans.nl/projecten/alles-over-het-coronavirus-in-de-langdurende-zorg-op-een-rij>
- <https://www.waardigheidentrots.nl/corona/>
- <https://www.kennispleingehandicaptensector.nl/coronavirus/coronavirus-gehandicaptenzorg>
- <https://www.zorgvoorbeter.nl/hygiene/corona>

Bijgevoegd aan dit schrijven is een samenvatting van de online activiteiten rondom corona op bovenstaande websites/kennispleinen (zie bijgevoegd bestand). Deze activiteiten monitoren we continu en we maken een wekelijks overzicht zodat we zien hoe kennisvragen zich ontwikkelen en waar behoeften zijn.

2. Realisatie noodzakelijke kennisproducten

Via onze kennisinfrastructuur komen kennisvragen binnen waarop het antwoord nog niet voorhanden is. In een verhoogd tempo voeren we onderzoeks- en kennisverzamelingsactiviteiten uit vanuit onze corona kennisdossiers (zie hieronder) om zo adequaat mogelijk het antwoord op kennisvragen te formuleren. Elk kennisdossier heeft een 'houder' die verantwoordelijk is voor het thema en stemt ook af met andere kennispartners wanneer relevant. Onderzoeksactiviteiten zijn ook gericht op het maken van overzicht, en inzicht welke ervaringen waar zijn. Ze resulteren in nieuwe noodzakelijke kennisproducten. Voorbeeld: in een zeer korte periode zijn meerdere draaiboeken ontwikkeld voor de verpleeghuiszorg waaronder een draaiboek hoe snel een noodvoorziening voor COVID-19 cliënten opgezet kan worden; zie <https://www.waardigheidentrots.nl/tools/draaiboek-noodopvang-corona/>

3. Verzamelen van data voor analyse van trends en ontwikkelingen

Via onze kennisinfrastructuur en het coronaloket verzamelen we kennisvragen. Deze kennisvragen slaan we gestructureerd op in onze kennisvragendatabase. Door deze data te combineren met de online statistieken van het gebruik van onze kennispleinen komen we tot nieuwe inzichten die we gebruiken voor het starten van onderzoeksactiviteiten. Op basis van de beschikbare data publiceren we wekelijks een monitor die de ontwikkelingen en trends laat zien.

De corona-kennisdossiers

Vlak na de uitbraak van COVID-19 hebben we een analyse uitgevoerd en op basis van de eerste beschikbare data bepaald welke thema's in relatie tot corona relevant zijn. De set aan thema's wordt op basis van nieuwe inzichten aangepast. Alle thema's hebben een centrale coördinator en moeten gezien worden in relatie tot COVID-19 in de langdurige zorg. Per dossier worden onderzoeksactiviteiten geïnitieerd die de basis vormen voor nieuwe kennisproducten:

- Hygiëne en besmetting
- Inzet van zorgtechnologie
- Zorg voor mensen met dementie en onbegrepen gedrag
- Zorg voor mensen met een verstandelijke beperking
- Zorg voor waardig sterven

- Problematiek en vraagstukken in de thuiszorg
- Problematiek en vraagstukken in de kleine verpleeghuizen
- Continuïteit van zorg – Jennie Mast
- Mentale zorg voor zorgverleners
- Ethische vraagstukken
- Mantelzorg in crisistijd

Aansluiting bij onze programma's

Vilans participeert binnen een aantal grote programma's waarin samengewerkt wordt met een diversiteit aan partijen. Enkele grote programma's binnen Vilans zijn:

- Waardigheid en Trots op Locatie (WOL)
- Volwaardig Leven (begeleiding à la carte en innovatie impuls)
- Wet Zorg en Dwang
- Ontregel de Langdurige Zorg
- Kennis Infrastructuur voor de langdurige zorg
- Dementiezorg voor Elkaar

Per programma wordt gekeken of geplande activiteiten aangepast kunnen worden zodat vanuit het programma COVID-19 gerelateerde problematiek opgepakt kan worden. In combinatie met een gedeelte van de vrije ruimte van onze instellingssubsidie kunnen we een beperkt gedeelte van de kosten dekken die gemaakt worden. Nu het stof neerwarrelt van de eerste hectische weken, krijgen we onder andere op basis van de verzamelde data, meer inzicht op wat ons nog te doen staat om de sector nu, maar ook op langere termijn te ondersteunen om met de gevolgen van COVID-19 om te gaan.

Korte termijn

In de eerste weken van de crisisfase waren drie thema's dominant:

- Persoonlijke beschermende middelen,
- Protocolen en richtlijnen voor verantwoorde zorg,
- Het testen van zorgmedewerkers en cliënten.

Hier is veel over gepubliceerd, ook door branche- en beroepsorganisaties. Alhoewel deze thema's nog steeds actueel zijn, zien we ook de groeiende behoefte aan kennis over de andere thema's, zoals de onderwerpen van onze kennisdossiers (zie hierboven). De onderzoeksactiviteiten om te komen tot nieuwe kennisproducten die een antwoord geven op deze vragen positioneren we zoveel mogelijk binnen de huidige programma's, maar dit is verre van sluitend en niet voldoende. Ook de middelen uit de vrije ruimte van onze instellingssubsidie worden aangesproken en zijn niet toereikend.

Daarnaast willen we nu graag inspelen op de blinde vlekken: aan welke kennis(producten) gaat de sector behoefte gaan krijgen? Dit betekent het intensiveren van activiteiten gericht op het verzamelen, verrijken en valideren van kennis, de analyses van data en het ophalen van behoeften en wensen uit de sector om vervolgens trends en ontwikkelingen te definiëren. De trends en ontwikkelingen zijn het vertrekpunt van nieuwe (onderzoeks)activiteiten die tot kennisproducten leiden. Zo zien we een aantal urgente vragen die op korte termijn beantwoord dienen te worden, zoals bijvoorbeeld:

- Hoe om te gaan met de bezoeksregeling in verpleeghuizen/gehandicaptensector?
- Hoe om te gaan met de mentale gevolgen van de crisis zoals uitputting en angst?
- Hoe zorg te dragen voor een proces van waardig sterven in verpleeghuizen?
- Wat impliceert de 1,5 meter maatschappij voor de directe zorg, welzijn en dagbesteding in de verpleeghuizen en de sector gehandicaptenzorg?

Middellange en lange termijn effecten

Er is nog niets tot weinig bekend over de middellange- en lange termijn effecten van de crisis op de langdurige zorg. Deze effecten kunnen we in kaart brengen door nu te starten met het starten van een continu proces van het ophalen van ervaringen en inzichten bij zorgorganisaties. De data die we hier mee verzamelen kunnen we analyseren en gebruiken voor het formuleren van resultaten en conclusies. Zowel de negatieve, maar ook de positieve effecten willen we in kaart brengen. De positieve effecten zien we al terug in de vragen die we krijgen, zoals:

'Bij zorgorganisatie X (verwijderd ihkv privacy) merken we dat de sluiting van Dagbesteding minder negatieve effecten heeft dan verwacht voor de bewoners (dus niet de extramurale cliënten). Sterker nog, er komen steeds meer verhalen dat het een positief effect heeft. Wij verwachten dat we pas vanaf September dagbesteding kunnen opstarten en hebben bedacht dat we de tussentijd deze effecten beter willen onderzoeken. Ik hoor van andere bestuurders vergelijkbare indrukken en inzichten. Kan Vilans dit onderzoek faciliteren op enige wijze?'

We denken dat de effecten zich zullen afmeten op twee hoofdvragen:

1. Wat betekent COVID-19 en de beschermende maatregelen in *praktische zin*? Denk hierbij onder andere aan:
 - a. De effecten op de reguliere zorgverlening en het primaire proces
 - b. De effecten van cohortverpleging, isolatie en revalidatie in de ouderenzorg en gehandicaptenzorg
 - c. Aanpassingen in het huidige infectiepreventiebeleid in de ouderenzorg en gehandicaptenzorg
 - d. Omgang met mantelzorg, familie en bezoek
2. Wat is *de impact* van COVID-19 en de beschermende maatregelen op de langdurende zorg? Denk hierbij onder andere aan:
 - a. Psychosociale en mentale impact zoals PTST
 - b. Een toenemend gebruik van zorgtechnologie
 - c. De wijze van het organiseren van zorg en van samenwerkingsvraagstukken in de regio
 - d. Financiering
 - e. Ethische zorgdilemma's

Bij het beantwoorden van deze twee vragen richten we ons op de ouderensector en de gehandicaptensector, zowel intramuraal als extramuraal (zorg thuis). En binnen die sectoren richten we ons op verschillende doelgroepen: cliënten, mantelzorgers, zorgprofessional, kwaliteitsfunctionarissen, managers, bestuurders enzovoorts.

Samenvattend

Met bovenstaande geven we een beknopt overzicht op datgene wat Vilans doet en wil doen voor de langdurige zorg; nu en in de komende periode. We proberen de beschikbare middelen zo effectief en efficiënt mogelijk in te zetten, maar komen nu al tot de conclusie dat onze middelen niet toereikend zullen zijn. Graag geven we waar wenselijk en mogelijk tekst en uitleg over de noodzaak van additionele middelen en de wijze waarop we die denken te moeten inzetten. Kennisontwikkeling op bovenstaande thema's en het inzicht krijgen in effecten op de twee hoofdvragen is daarbij ons voorstel. Uiteraard kunnen we dat concreter uitwerken.

Vrijdag 24 april 2020,

(10)(2e) , vakgroep Onderzoek,

(10)(2e) , vakgroep Strategisch advies en netwerken